

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. http://library.kpi.kharkov.ua/files/new_postupleniya/vikova.pdf
2. http://dspace.mdu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/213/1/%d0%9c%d0%b8%d1%85%d0%b0%d0%bb%d1%8c%d1%87%d0%b5%d0%bd%d0%ba%d0%be_%d0%92%d1%96%d0%ba%d0%be%d0%b2%d0%b0%20%d0%bf%d1%81%d0%b8%d1%85%d0%be%d0%bb%d0%be%d0%b3%d1%96%d1%8f_%d0%bd%d0%b0%d0%b2%d1%87%d0%b0%d0%bb%d1%8c%d0%bd%d0%be-%d0%bc%d0%b5%d1%82%d0%be%d0%b4%d0%b8%d1%87%d0%bd%d0%b8%d0%b9%20%d0%bf%d0%be%d1%81%d1%96%d0%b1%d0%bd%d0%b8%d0%ba.pdf
3. <https://df.duit.in.ua/index.php/dictum/article/view/130/113>

СОЦІАЛІЗАЦІЯ МОЛОДІ ТА ЇЇ ПРОБЛЕМИ

Сахно В.О., здобувач

Прохоренко Т.Г., канд. соціолог. наук, доцент

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

В наш час вивчення особливостей та проблем соціалізації молоді стає особливо затребуваною та актуальною дослідною проблемою, що привертає увагу не лише науковців, але і практичних працівників різного рівня – від політиків до вчителів та батьків. Справа у тому, що існує певне протиріччя між загальною потребою ефективного впливу на соціалізацію молоді і недостатнім теоретичним та емпіричним дослідженням питань, пов'язаних із соціальним становленням особистості. Ідея формування механізмів соціалізації через засвоєння соціальних знань, цінностей, умінь та навичок поведінки в соціальному житті визначає пошук таких основ, знання яких дозволило б оптимізувати процес становлення інтересу та участі молодого покоління в сучасному суспільстві.

У наш час спостерігаються процеси формування нового типу суспільства, особливістю якого є перетворення інформації та знання на основний стратегічний ресурс. Сучасний інформаційно-комунікаційний простір успішно конкурує з

іншими соціальними інститутами. Зокрема, зростаюча цифрова технологія та поширення соціальних мереж змінюють спосіб, яким молодь спілкується та взаємодіє зі світом. Це створює нові виклики і можливості для їхньої соціалізації [3, 129].

Соціалізація – це процес засвоєння індивідом протягом усього його життя певної системи знань, соціальних норм і культурних цінностей, настанов і зразків поведінки, які дозволяють йому функціонувати в якості повноправного члена суспільства, до якого він належить. Її сутність полягає в поєднанні пристосування і самоствердження людини в умовах конкретного суспільства. Тому вона неможлива без активної участі самої людини в процесі засвоєння широкого кола цінностей, понять і навичок, на ґрунті яких складається її повсякденне життя.

Соціалізація відбувається протягом усього життя людини, однак на початкових етапах формування особистості її значення стає першорядним, тому що саме в дитинстві, підлітковому та молодому віці закладається основний потенціал особистості, який впливає на подальше її життя. Тому соціалізація молоді – це процес становлення і розвитку даної групи аж до переходу її у групу дорослих, це поетапне включення молоді в соціум, яке здійснюється на основі діяльності і самодіяльності, у процесі суб'єкт-суб'єктної взаємодії з іншими віковими групами. Відмінність становища молодих людей полягає в тому, що, з одного боку, вони входять у той соціальний простір, який було організовано незалежно від них попередніми поколіннями; з іншого боку, молодь може поламати, змінити, перебудувати створені структури [3, 130].

Оточуюче життя стрімко змінюється, молодь бачить навкруги себе дуже мало стабільного й тому в неї з'являється релятивізм, орієнтація на ситуацію. Молодь соціалізується в світі, що швидко змінюється, і розвиває здатність пристосовуватись до будь-якої ситуації. Як наслідок формується здібність швидко все переоцінювати, гнучкість, пристосуванство, хитрість. З одного боку, це добре, бо у молоді з'являється щеплення проти ідеологічних обмежень, фанатизму. З іншого, – якщо вона виростає пристосованим до обставин циніком, який впевнений, що зможе викрутитися із будь-якої ситуації, то рано чи пізно така

людина стає жертвою обставин, тому що не може протиставити їм нічого власного.

Важливу роль у тому, якою зростає молода людина, як проходить її становлення, відіграють люди, у безпосередній взаємодії яких минає її життя. Їх прийнято називати агентами соціалізації. На різних вікових етапах зміст агентів специфічний. Агенти первинної соціалізації молоді – близькі та далекі родичі, друзі родини, однолітки, вчителі, лікарі, лідери молодіжних організацій. Агентами вторинної соціалізації молоді виступають представники адміністрації школи, університету, організації, армії, церкви, суспільства, співробітники телебачення, радіо, партії.

Зважаючи на вплив традиційних агентів соціалізації, які включають сім'ю, школу, ровесників тощо, можна виділити коло проблем.

Сімейні конфлікти та напруга. У сім'ї можуть виникати конфлікти через різницю у поглядах на життя між поколіннями. Наприклад, в сучасному суспільстві молодь може мати відмінні переконання щодо релігії, гендерних ролей чи орієнтацій, що може призвести до напруги та непорозуміння в родині.

Обмеження у самовираженні. Суспільні норми, які панують у традиційних агентах соціалізації, можуть обмежувати можливості молоді для вираження своєї індивідуальності та вибору власного шляху в житті.

Традиційні соціальні структури можуть підтримувати стереотипи та упередження, які ускладнюють процес соціалізації молоді, особливо для тих, хто не відповідає загальноприйнятим нормам. Наприклад, дівчата можуть відчувати, що їм обмежуються можливості у математиці або наукових дисциплінах через стереотипи про "чоловічі" предмети. В суспільстві молодь може зіткнутись з стереотипом про те, як повинні виглядати хлопці та дівчата, що повинні носити та чим повинні цікавитись.

Негативний вплив ровесників. Ровесники можуть впливати на молодь шляхом нав'язування невірних цінностей або негативних звичок, що може призвести до небажаних наслідків, таких як зловживання наркотиками чи агресивна поведінка. Важливо прагнути зменшити негативний вплив цих

факторів шляхом розвитку у молоді критичного мислення, вміння приймати власні рішення та підтримки з боку соціальних середовищ, що сприяють здоровому розвитку та самовираженню.

В останні десятиліття з'явилися принципово нові канали соціалізації, які суттєво впливають на процеси формування молоді, її адаптацію в суспільстві, яке радикально змінюється. Одним із таких каналів є глобальний інформаційно-мережевий простір, який пронизує всі сфери соціального життя, торкається вказаних процесів як у нових, так і в традиційних інститутах соціалізації. Зростає вплив ЗМІ, зразків масової культури.

Сучасне інформаційне поле впливає на молоде покоління, як на найбільш мобільну соціальну групу, внутрішньо готову до сприйняття нових цінностей і норм, на основі яких вибудовуються різні стратегії поведінки, пов'язані як із розвитком особистості, так і з певними ризиками [3, 132].

Сучасні молоді люди більше половини активного часу витрачають на використання засобів масової інформації і комунікації, особливо Інтернету, який стає не тільки джерелом різноманітної інформації, але дає можливість знайти роботу, поспілкуватися з друзями, познайомитися тощо. Інформаційне поле впливає на сприйняття оточуючого світу, оцінку подій та явищ, які відбуваються як у суспільному, так і в особистому житті.

Водночас, віртуальне середовище, яке відрізняється своєю динамічністю, яскравістю, інформаційною насиченістю, свободою слів і дій, з легкістю захоплює і занурює представників молодого покоління в особливий, створений комп'ютерами і телекомунікаціями світ. Як результат – часто виникає залежність молоді від глобального простору, зменшення соціальних контактів, що може призвести до дезадаптації, депресій, самогубств. Занурюючись в Інтернет-системи, молода людина може поступово ізолюватися від безпосереднього, живого спілкування з іншими членами суспільства, тому актуальною стає проблема комп'ютерної самотності, самоізоляції індивіда. Це призводить до занедбання реальних життєвих справ та відносин, а також до виникнення проблем з психічним здоров'ям [2, 91].

Крім того, щодня молодь стикається з великим обсягом агресивної масової інформації і пропаганди, які часто мають негуманний характер. Відсутність фільтрації негативного вмісту інформації надає доступ до негативного або шкідливого вмісту, такого як насильство чи наркотики, що може негативно вплинути на психічне здоров'я та розвиток молоді [1-2].

Інтернет та соціальні мережі можуть поширювати неправдиву інформацію, що призводить до спотворення уявлень молоді про світ та події. Відчуття власної недосконалості через ідеалізацію стилю життя успішних людей в соціальних мережах, рекламі доволі часто формує у молодих людей низьку самооцінку та провокує різного роду фобії та стреси. Крім того, викладення особистої інформації в Інтернеті порушує приватність та конфіденційність молодої людини, сприяє використанню її особистих даних в шахрайських схемах тощо [1-4].

Враховуючи наведені проблеми соціалізації підлітків, важливо розуміти, що цей процес не завжди простий і може бути ускладнений різними факторами, які впливають на життя молодої людини. Так як молодь для кожного суспільства є його майбутнім, то національно-духовне відродження неможливе без переосмислення теорії та практики соціалізації молоді.

Для успішної соціалізації підлітків необхідна підтримка з боку родини, школи та інших соціальних інституцій, які забезпечують безпеку, позитивний приклад та можливості для розвитку особистості. Адекватна реакція на конфлікти та проблеми, розуміння та відкритий діалог сприяють формуванню здорових соціальних зв'язків і забезпечують гармонійний розвиток молодих людей.

Література

1. Киричок І.І. Вплив Інтернету на морально-духовні та соціальні цінності старшокласників. / І.І Киричок // Психолого-педагогічні науки. – 2015. № 3. – С. 108–113.
2. Петрунько О.В. Інтернет як технологія соціалізації дітей та молоді. / О.В. Петрунько // Педагогіка і психологія. – 2010. № 1. – С. 85–95.

3. Прохоренко Т.Г. Соціалізація молоді в інформаційному суспільстві: особливості та ризики. / Т.Г. Прохоренко // Вісник Національної юридичної академії ім. Ярослава Мудрого. – Харків: Право, 2016, № 2. – С.128-134.
4. Тадаєва А.В. Особливості соціалізації людини в сучасному інформаційному просторі. / А.В.Тадаєва // Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді. – 2013. Вип. 17(2). – С. 329-337.

СОЦІОФОБІЯ ЯК ПРОБЛЕМА

Мозуль А.О., здобувач,

Прохоренко Т.Г., канд. соціолог. наук, доцент

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

На сучасному етапі розвитку суспільства благополуччя кожної людини обумовлюється низкою різноманітних факторів, які зачіпають всі сфери життєдіяльності особистості. З одного боку, широкий розвиток комунікацій та соціальних взаємодій стали неодмінною частиною нашого повсякденного життя, з іншого - сучасна людина в своєму житті неодмінно стикається з великою кількістю негативних ситуацій, які згубно впливають на її психічний стан, призводячи до виникнення почуття страху. Страх – нормальне людське почуття, що змушує нас захищатися, тобто зазнавати інстинкт самозбереження. Коли ж цей страх стає нав'язливим, логічно невиправданим, цілком здорова людина стає його заручником, варто говорити про фобії. Одним з широко розповсюджених та досить серйозних розладів є соціофобія. Люди, які страждають цим розладом втрачають радість життя, сковують можливості свого самовираження, внаслідок невміння поводитись у суспільстві, низького рівня розвитку комунікативних здібностей, самооцінки, адаптивних проявів поведінки. Вивчення соціальних страхів осіб набуває беззаперечного значення, оскільки вони виступають, певною мірою, регуляторами емоційного фону, поведінки та психологічного комфорту особистості.

Поняття соціальних страхів наразі активно вивчається у таких наукових напрямках і дисциплінах, як: соціологія, соціальна психологія, психологія спорту,